

Ο άπλος πολίτης ζει και νιώθει καθημερινά τους τελευταίους μήνες στο πετσί του μια διττή πραγματικότητα, που — όσα τεχνάσματα και όσες αλλημείες και να έπιτρατευθούν — δεν επιδέχεται καμιά αμφισβήτηση: Τη ραγδαία άνοδο του Π.Α.Σ.Ο.Κ. και την κατακόρυφη πτώση της Νέας Δημοκρατίας. Για τον άπλο πολίτη, όποιος και να ανήκει κομματικά, έχει γίνει πια κοινή συνείδηση πως ο τόπος χρειάζεται μιά άλλη πολιτική. Μιά πολιτική που δε θα είναι το τυχαίο αποτέλεσμα αυθαιρεσιών, αυτοσχεδιασμών και παλινωδιών, αλλά η άδηριτη συνέπεια ενός όρθολογικού προγραμματισμού με κλιμακωτούς και όργανικά πραγματοποιού-

μενους στόχους. Μιά τέτοια πολιτική δεν αποτελεί άπλη εναλλακτική λύση στα πολλαπλά αδιέξοδα που έχει οδηγήσει τη χώρα ή κυβέρνηση της Ν.Δ. Είναι κάτι παραπάνω από εναλλακτική λύση. Είναι θ έ σ η μέ ε δ ή τ α δυναμική που βάζει τα θεμέλια για μιά έντελώς νέα προοπτική. Μιά προοπτική που θα οδηγήσει σε μιά καινούργια π ο ι ό τ η τ α αυτοσυνειδησης και ευημερίας για το λαό και τον τόπο.

Αυτή η προοπτική, που γαλβανίζει τη δημιουργική φαντασία του λαού και τον φέρνει όλο και περισσότερο από τη στάση της παθητικής προσδοκίας στη στάση της ένεργου και αποτελεσματικής συμμετοχής, έχει θορυβήσει τόσο τις δυ-

νάμεις της αντίδρασης και της συντήρησης (που έμαθαν να θεωρούν το κράτος τσιφλίκι τους και να κυβερνούν τη χώρα έρήμην του λαού) ώστε να έχουν χάσει πια τον αυτοέλεγχό και να μην όρρωδουν ούτε μπροστά στις πιο κίβδηλες και έξωφρενικές παραχαράξεις της φιοσιγνωμίας του Π.Α.Σ.Ο.Κ. (Και αυτό φυσικά, εκτός των άλλων, για να μεταθέσουν την προσοχή της Κοινής γνώμης από τον άλλοσπαραγμό των στελεχών της Ν.Δ. που άρχίζει από τις ανώτατα κυβερνητικά κλιμάκια και φτάνει ως τις νεοσύστατες — «όργανικές βάσεις» — που μετά το συνέδριο θα αποδειχτεί πως δεν έχουν καν λόγο ύπαρξης...)

Γύρω απ' την τελευταία συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΠΑΣΟΚ αναπτύχθηκε, με τη μορφή σχεδόν χιονοστιβάδας, μια δημοσιογραφική παραφλοιογία με σκοπό (δηλωμένο ή αδηλωτο, αδιάφορο) να διαβληθεί το ΠΑΣΟΚ και να δημιουργηθούν ερωτηματικά και επιφυλάξεις. Δε θα επιδοθώ σε ωραιοποιητικές συγκαλύψεις και στρουθοκαμηλισμούς — λές και το ΠΑΣΟΚ δεν είναι ζωντανός οργανισμός, αλλά νεκρό μόρφωμα στυγνής πολιτικότητας και ασηριοσκληρωτικού δογματισμού. Δες και τα στελέχη του δεν δικαιούνται να προβληματίζονται στα πλαίσια των εσωκομματικών διαδικασιών. Εκείνο όμως που πρέπει να δηλωθεί ευθύς εξ αρχής κατηγορηματικά — και που έχει πρώτηστη και κείρια σημασία — είναι πως δεν υπήρξε από καμιά πλευρά α μ φ ε σ β ή τ η σ η α ο ρ χ ώ ν κ α ι σ τ ρ α τ η γ ι κ ή ς.

ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Δεν πήρα μέρος στην τελευταία συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας (γιατί βρίσκομυνα εκ μέρους του ΠΑΣΟΚ σε εστισημονικό σεμινάριο στο Μόναχο για θέματα της ΕΟΚ). Πήρα μέρος όμως σ' όλες τις άλλες συνεδριάσεις της απ' τις εκλογές του '77 και ύστερα και είμαι σέ α π η να ξέρω τι συζητιέται — και οφείλει να συζητιέται — σ' αυτές τις συνεδριάσεις. Πρέπει να ξεκαθαριστεί μια για πάντα, για να μην υπάρξει πια περιθώριο ούτε για την παραμικρή ακόδοβουλη παρερμηνεία και διαστρέβλωση, πως λειτουργεί ένα σοσιαλιστικό κόμμα. Οι συνιστώσες της λειτουργίας του (που αποτελούν — άς μόν επιτραπεί η μεγάλη λέξη — και το μεγαλύτερο του) είναι οι ακόλουθες:

- Η διασφάλιση της ακεραιότητας και της αυτοτελείας της προσωπικότητας με σ α στις διαδικασίες του κόμματος.
 - Η ελεύθερη έκφραση απόψεων εποικοδομητικών για τη χάραξη της τ α κ τ ι κ ή ς.
 - Η συλλογική λήψη αποφάσεων.
 - Ο απόλυτος σεβασμός των αποφάσεων.
 - Η ε ν ι α ι α προς τα έξω θέση.
- Σ' αυτά τα πλαίσια και με το δεδομένο ότι οι αρχές και η στρατηγική αποτελούν τη σταθερή συνιστώσα της λειτουργίας του, ένα σοσιαλιστικό κίνημα συζητάει ελεύθερα όλα τα προβλήματά του — πράγμα που μαρτυρεί ευρυσταθι υγεία, δυναμισμό. Με καθαρότητα, παρησία, συνέπεια και αίσθημα ευθύνης τα βέλη και τα στελέχη του Π.Α.

Απάντηση σε όσα γράφονται για το ΠΑΣΟΚ

ΣΟΚ, είτε κοινοβουλευτικά είτε εξεκκοινοβουλευτικά είναι, φέρνουν στην επιφάνεια και συζητούν σε συνεδριάσεις (και όχι στα καφενεία) όλα τα επιμέρους προβλήματα που ανακύπτουν στην καθημερινή πράξη για να δίνουν τις απαιτούμενες λύσεις και να επιτυγχάνεται μεγαλύτερος συντονισμός κοινής δράσης. Και τα προβλήματα αυτά είναι στο σύνολό τους σχεδόν οργανωτικά και προβλήματα λειτουργικότητας. Λέω «σχεδόν» γιατί πρέπει να ομολογηθεί αυτοκριτικά πως υπάρχουν και μεμονωμένες περιπτώσεις ατέμμενης θεωρητικολογίας — που δεν επηρεάζουν, βέβαια, τη ζωή του Κινήματος, δημιουργώντας το πολύ - πολύ κάποιες ασήμαντες αναστάσεις. (Για να μην υπάρξει παρεξήγησης: Θεωρητική σκέψη στην πολιτική θα πεί ανάλυση όχι σαν αυτοσκοπός, αλλά σαν προϋπόθεση της σύνθεσης. Όλα τ' άλλα είναι θεωρητικολογία). Ό,τι άλλο λέγεται και γράφεται διλογικτικά είναι εκ του πονηρού.

Δεν έχω την πρόθεση να αναφερθώ σ' ολόκληρο το φάσμα του δημοσιογραφικού κουτσουμπολιού. Θα σταθώ, ωστόσο, σε δύο σημεία που είδαν το φως της δημοσιότητας. Το πρώτο είναι τόσο φαιδρό, κακόδοβουλο και εξωπραγματικό που θα πρέπει να το αγνοήσει κανείς. Δεν το αντιπαρέρχομαι, όμως, γιατί η σαφής επιδίωξη που κρυβόταν πίσω από τη μνεία του ήταν η δημιουργία εντυπώσεων, σύγχυσης και ανησυχίας. Εννοώ τα φληναφήματα περί «αποανδρεοποίησης».

Χωρίς ίχνος προσωπολατρίας, από απλή και μόνο επίγνωση των αντικειμενικών δεδομένων, θεωρώ αυτονόητες τις παρακάτω διαπιστώσεις (που είναι και διαπιστώσεις όχι μόνο του κάθε συνειδητού στελέχους του ΠΑΣΟΚ μα και του τελευταίου οπαδού του):

ΓΙΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ο Ανδρέας Παπανδρέου είναι ο φυσικός και αδιαφιλοκίητος ηγέτης του Κινήματος. Είναι ο δημιουργός και εμπνευστής του. Είναι ο θεωρητικός που συνέλαβε τη συγκεκριμένη ιστορική συγκυρία και «έπιασε» το θέμα της ελληνικής πολιτικής ζωής στις σωστές κοινωνικές οικονομικές, πολιτιστικές, εθνικές και διεθνείς του διαστάσεις και καθόρισε τις συντεταγμένες της πολιτικής δράσης στην Ελλάδα. Είναι το οργανωτικό μυαλό και ο καθοδηγητικός νους του ΠΑΣΟΚ. Είναι καταξιωμένος στη συνείδηση κάθε οπαδού και δυνάμει οπαδού του Κινήματος για τη διορατικότητα, την ευθυκρισία και για την πολιτική και εθνική του δράση. Δεν του αναγνωρίζεται φυσικά το αλάθητο. Ούτε το διεκδικεί άλλωστε ο ίδιος για τον εαυτό του. Του αναγνωρίζεται όμως η απόλυτη πρωτοκαθεδρία. Και κάτι ακόμα: Από τη στιγμή που έταξε στη ζωή του (και μάλιστα σε μια χρονική στιγμή που θα μπορούσε εύκολα να διεκδικήσει την ηγεσία της Ένωσης Κέντρου του 53ο) να φτιάξει ένα κίνημα αρχών, έθεσε τον εαυτό του πάνω από αστικές ταξινόμησεις του τύπου «ανδρείομορς», «αντιανδρείομορς», «ανδρεοποίηση», «αποανδρεοποίηση» και έβαλε ο ίδιος τις βάσεις για τη δημιουργία διαρθρώσεων τέτοιων που μακροπρόθεσμα δεν θα διαταράζον την πορεία του ΠΑΣΟΚ — ακόμα και στη θεωρητική περίπτωση που θα αποφάσιζε κάποτε να αποσυρθεί από την ενεργό πολιτική. Πάντως ε-

δύο αυτούς τους λόγους (και που κάνει να ηχεί τόσο κούφιος ο φαιδρός νεολογισμός «αποανδρεοποίηση») είναι πως ο υ δ έ π ο τ ε αμφισβητήθηκε — και από κανένα — η θέση του Ανδρέα Παπανδρέου ως Προέδρου του ΠΑΣΟΚ.

Η «ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ»

Το δεύτερο σημείο που χρήζει απάντησης αφορά τα περί «αντιπαράθεσης». Γράφτηκε συγκεκριμένα σε επώνυμο άρθρο της «Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας»:

«Στην ουσία η αντιπαράθεση εκδηλώθηκε πάνω στο παλιό πρόβλημα που τόσο βασάνισε και βασανίζει τα κόμματα της αριστεράς σ' όλο τον κόσμο. Αν δηλαδή το κόμμα θα είναι καθοδηγητής ή εκφραστής του λαού. Αν θα στέκεται απέναντι στο λαό πατερναλιστικά, με έτοιμες δοσμένες «αλήθειες», τις οποίες θα πρέπει να επιβάλλει χρησιμοποιώντας έναν καλά συγκροτημένο «κλειστό» κομματικό μηχανισμό, ή αν θα πρέπει να στοχεύει στο να οργανώσει και τον τελευταίο ψηφοφόρο του και να τον μεταβάλει σε ενεργό αγωνιστή στην υπόθεση της αλλαγής, συμμετόχο στον προβληματισμό και τις αποφάσεις του κόμματός του, με δυνατότητα παρέμβασης στην επεξεργασία και όχι μόνο στην αποδοχή της γραμμής του».

Η παραπάνω δήθεν «αντιπαράθεση» αποτελεί ψευδοαντίθεση και νεολογισμό.

λεκτική σχέση με το λαό σε μια αλληλένδετη και αλληλεξαρτημένη πορεία. Η κίνηση, όπως έχει δηλωθεί επανειλημμένα, είναι α μ φ ι δ ρ ο μ η. Το ΠΑΣΟΚ δεν χαρακτηρίζεται ούτε από «αυτοκρατορικό» μονόδρομο εκ των άνω προς τα κάτω ούτε από καιροσκοπική προσαρμογή σε αδιαφοροποίητα και ανεπεξέργαστα κελύσματα εκ των κάτω. Υπάρχουν οι αρχές, υπάρχει η στρατηγική και υπάρχουν τα δημιουργικά ερεθίσματα από τη λαϊκή βάση που μορφοποιούνται και γίνονται συστατικό στοιχείο της τρέχουσας πολιτικής. Την διακήρυξη της 3ης του Σεπτεμβρίου την ακολούθησε περίοδος ζύμωσης, ενδοστρέφειας και προσπάθειας αποσαφήνισης της φυσιογνωμίας του ΠΑΣΟΚ. Η 3η του Σεπτεμβρίου ήταν το σαφέστατο πολιτικό «στιγμά» προς την κατεύθυνση του λαού. Ένα «στιγμά» που το οικειοποιήθηκε μεγάλο κομμάτι του προοδευτικού λαού και το «εξανόστευσε» στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, πλαισιωμένο με τα δικά του ερεθίσματα και τις δικές του παρατηρήσεις. Έτσι προέκυψαν, στην πρώτη τους μορφή, οι «κατευθυντήριες γραμμές κυβερνητικής πολιτικής» που ήταν ως ένα σημείο και συμβολή της λαϊκής βάσης. Με τις εκλογές του '77 ήρθε το πρώτο αποφασιστικό «τίναγμα» που διέσπυρε το φάσμα των οπαδών του και έδωσε στο ΠΑΣΟΚ τη θέση της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης. Τους τελευταίους μήνες ιδιαίτερα (αλλά με σταθερή άνοδο μετά τις εκλογές του '77) ακολούθησε το δεύτερο «τίναγμα», σαν αποτέλεσμα αγαστής αλληλεπίδρασης λαού και ηγεσίας, που φέρνει το ΠΑΣΟΚ όλο και πιο κοντά στα πρόδια της ελπίδας. (Αδιάφευκτη απόδειξη της κατακόρυφης αυτής άνοδου είναι η λυσσαλέα επίθεση που εξαπολύεται εναντίον του — και όχι μόνο από την πλευρά της Δεξιάς).

Συμπέρασμα: Οι διαστρεβλώσεις, οι φθελιμένες παρερμηνείες, οι διλογικτικές καταστάσεις που αναφέρονται σε αμελητέα ψήγματα αλήθειας, οι λογής φαιδρότητες (βλέπε: «αποανδρεοποίηση») δεν βλάφτουν, ωφελούν σε τελευταία ανάλυση το ΠΑΣΟΚ. Γιατί και χαλυβδώνουν τα στελέχη του και μαρτυράνε πόσο το τρέμουν οι αντιπαλοί του. Γι' αυτό και στην επόμενη συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας (όπως άλλωστε και στις συνεδριάσεις των άλλων οργάνων και οργανώσεων του Κινήματος) θα συνεχιστεί αβίαστα και ελεύθερα η συζήτηση — όποια και όσοι ωτακουστές και να υπάρχουν. Κι αυτό γιατί το ΠΑΣΟΚ δεν είναι απόλυτος.